

Podnikání dříve a dnes

Vážená redakce,

včera večer jsem poslouchal na vaší stanici (ČRo Plus) pořad o nových trendech v podnikání. Účastníci diskuse konstatovali, že většina firem („*mainstream*“) podniká dnes s určitým „přesahem“ do sociální sféry. Nejde již jen o dosažení maximálního zisku v blízké budoucnosti; podnikatelský plán firem by měl být dlouhodobý a měl by být začleněn do života příslušného regionu. Perspektivní jsou v tomto směru hlavně rodinné firmy, kde podnikání přechází „z otce na syna“.

V pořadu mě však zarazila jedna věta: totiž že prý za minulého režimu *neměli pracovníci k svému podniku žádný vztah*. Myslím, že je to naprosto nepravdivé tvrzení. Náš průmysl byl (alespoň do konce 60. let) na vysoké úrovni a byl schopen vyrábět v mnoha oborech špičkové výrobky. To si nelze představit bez vysoké obětavosti tvůrčích pracovníků i dělníků a jejich vztahu k svému podniku. Za „dob nesvobody“ vznikly také některé pozoruhodné stavby a technická díla¹.

V srpnu 1970 jsem nastoupil do vývojového oddělení *Tesly Rožnov* v Rožnově pod Radhoštěm, kde se z iniciativy pracovníků vyvinuly naše první integrované (elektronické) obvody. Tesla byla tehdy špičkovým pracovištěm v oblasti rodící se mikroelektroniky a pořádala celostátní semináře. Přes první chmury začínající „normalizace“² tam byla velice dobrá pracovní morálka a lidé fandili svému oboru. S velmi dobrým vztahem k svému podniku jsem se setkal také v *JZD AK Slušovice*, kde jsem pracoval v letech 1988-89. V jiných podnicích to nebylo tak jednoznačné - byli tam lidé pracovití a obětaví vedle hochštaplerů a flákačů (a jejich platy se přitom často nelišily!).

Myslím, že by se v pořadech nemělo lhát, resp. mluvit neobjektivně. Společnost prošla v letech 1948- 1989 složitým vývojem, od stalinského teroru (v době Studené války), přes chruščovovské „Tání“ až po obrodný proces v době „*Pražského jara*“ a „husákovské“ období po invazi vojsk pěti zemí. To vše se nedá házet do „jednoho pytle“. Tyto změny se dnes bohužel ignorují a „doba totality“ se často ztotožňuje jen s obdobím polických procesů.

V době 1991 -2004 jsem pracoval jako středoškolský učitel. Musím bohužel konstatovat, že se na mnohých školách mezilidské vztahy v učitelských sborech v tomto období zhoršily.³

Dalším problémem (jinak zajímavého pořadu) byla *jazyková stránka* - přemíra anglických termínů, které lze vyjádřit dobře i česky: substituce= náhrada, government (?) = řízení podniku⁴ apod. Používání přemíry odborných (zvláště cizích) termínů činí projev těžko srozumitelný a často zakrývá nedostatek kompetence řečníků. Opravdový odborník dokáže problematiku svého oboru podat tak, že jí porozumí i „člověk z ulice“ (*man of the street*).

S pozdravem

Ing. Jan Matys, Davle

¹ Socialistické podniky pečovaly také o sociální potřeby svých zaměstnanců (bydlení, zdravotní péče, rekreace, vzdělání, kultura)

² Z politických důvodů museli z podniku odejít někteří špičkoví manažeři a odborníci a začali se tu prosazovat „lidé bez páteře“, viz moje Vzpomínky na www.technologie-kvalita.cz/honza

³ Extrémní situace vznikla nedávno na Litoměřickém gymnasiu, kde ředitelka ztratila důvěru učitelů i studentů, kteří proti ní veřejně protestovali a žádali její odvolání

⁴ V „době nesvobody“ vycházel časopis *Moderní řízení*. I v této době se studoval vývoj v podnikové sféře na Západě (v této oblasti pracovala na Právnické fakultě UK i moje matka)